

**CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
A REPUBLICII MOLDOVA**

**THE SUPREME COURT OF JUSTICE
OF THE REPUBLIC OF MOLDOVA**

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P.Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Nr. 3ra-193/17 din 14.03.17

**Domnului Alexandru Tănase
Președintele Curții Constituționale a RM**

Prin prezenta, în baza încheierii din 10 martie 2017, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, vă expediază sesizarea lui Valeriu Cerba, în vederea examinării constituționalității sintagmei „...*de pensii*” stabilite conform Legii nr. 909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr. 760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr.118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și beneficiarii de alocații sociale de stat, stabilite conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni” *din alin. (2) art. 21 al Legii nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani*, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86/392), cu modificările ulterioare, în sensul corespunderii acestora cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

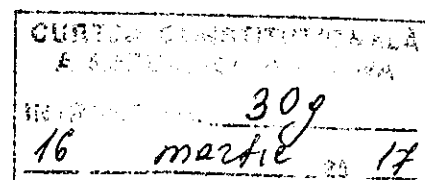
Anexă: copia sesizării, copia încheierii din 10 martie 2017 și cauza civilă nr.3ra-193/17.

Cu respect,

**Președintele Colegiului civil,
comercial și de contencios administrativ al
Curții Supreme de Justiție**

Ex: T.Bradu

Tatiana Vieru

ÎNCHEIERE

10 martie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte, judecătorul
Judecătorii

Valeriu Doagă
Tamara Chișca-Doneva
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu
Ala Cobăneanu

examinând cererea lui Valeriu Cerba cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Cerba împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea de a stabili alocație pentru merite deosebite față de stat

constată:

La 17 mai 2016, Valeriu Cerba a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea de a stabili alocația pentru merite deosebite față de stat.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 16 iunie 2016, acțiunea a fost admisă integral și obligată Casa Națională de Asigurări Sociale de a-i stabili lui Valeriu Cerba alocația în valoare de 500 lei pentru medie deosebite față de stat.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2016, a fost admis apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale, casată hotărârea Judecătoriei Centru, mun. Chișinău din 16 iunie 2016 și emisă o nouă hotărâre prin care a fost respinsă acțiunea ca nefondată.

La 02 ianuarie 2017, Valeriu Cerba a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2016 prin care a solicitat admiterea recursului, casarea integrală a deciziei recurate cu menținerea hotărârii primei instanțe.

Totodată, la 02 ianuarie 2017, Valeriu Cerba a depus cerere cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate a sintagmei „...de pensii” stabilite conform Legii nr. 909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul

deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr. 760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și beneficiarii de alocații sociale de stat, stabilite conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni” *din alin. (2) art. 21 al Legii nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani*, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86/392), cu modificările ulterioare, în sensul corespunderii acestora cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite cererea lui Valeriu Cerba.

Or, conform §79-80 din hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016 pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, controlul concret de constituționalitate pe cale de excepție constituie singurul instrument prin intermediul căruia cetățeanul are posibilitatea de a acționa pentru a se apăra împotriva legislatorului însuși, în cazul în care, prin lege, drepturile sale constituționale sunt încălcate. Curtea menționează că dreptul de acces al cetățenilor prin intermediul excepției de neconstituționalitate la instanța constituțională reprezintă un aspect al dreptului la un proces echitabil.

Conform § 82-83 din aceeași hotărâre, Curtea a reținut că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Raportând la caz, prevederile enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, constată că condițiile indicate supra, necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate, sunt întrunite în cererea înaintată de către Valeriu Cerba cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate.

Astfel, la caz se reține că, înaintând prezenta sesizare, Valeriu Cerba a menționat că obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin. (1), lit. a) și g) din Constituție, respectiv urmând a fi sesizată Curtea Constituțională a Republicii Moldova pentru a se expune referitor la verificarea constituționalității sintagmei: „...*de pensii*” stabilite conform Legii nr. 909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr. 39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul

deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr. 760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr. 768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr. 118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și beneficiarii de alocații sociale de stat, stabilite conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni” din *alin. (2) art. 21 al Legii cu privire la veterani*, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr.84-86/392), cu modificările ulterioare, în sensul corespunderii acestora cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

În același timp se va reține că excepția este ridicată de către Valeriu Cerba care este parte în procesul civil, la fel, nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale a Republicii Moldova având ca obiect prevederile contestate.

Distinct de aceste constatări, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, ajunge la concluzia de a admite cererea lui Valeriu Cerba privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

În conformitate cu art. 12¹ alin.(1) și (3) CPC, dacă în procesul judecării pricinii se constată că norma de drept ce urmează a fi aplicată sau care a fost deja aplicată este în contradicție cu prevederile Constituției Republicii Moldova, iar controlul constituționalității actului normativ este de competența Curții Constituționale, instanța de judecată formulează o sesizare a Curții Constituționale pe care o transmite prin intermediul Curții Supreme de Justiție. Din momentul emiterii de către instanță a încheierii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate și până la adoptarea hotărârii de către Curtea Constituțională, procedura de examinare a pricinii sau de executare a hotărârii pronunțate se suspendă.

De altfel, și prevederile art. 260 alin. (1) lit. e) CPC indică expres că instanța judecătorească este obligată să suspende procesul în cazul ridicării excepției de constituționalitate.

Drept urmare, în temeiul dispozițiilor normelor legale citate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că, odată cu admiterea cererii lui Valeriu Cerba privind sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, procesul civil urmează a fi suspendat.

În conformitate cu art. 12¹, art. 260 alin.(1) lit. e), art. 263, art. art. 269-270 CPC, Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

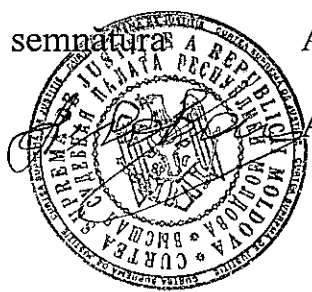
d i s p u n e:

Se admite cererea lui Valeriu Cerba cu privire la sesizarea Curții Constituționale a Republicii Moldova privind excepția de neconstituționalitate.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea lui Valeriu Cerba, în vederea examinării constituționalității sintagmei „...de pensii” stabilite conform Legii nr. 909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr. 443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr. 544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr. 760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr. 1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr.118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și beneficiarii de alocații sociale de stat, stabilite conform Legii nr. 499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni” din alin. (2) art. 21 al Legii nr. 190 din 08 mai 2003 cu privire la veterani, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86/392), cu modificările ulterioare, în sensul corespunderii acestora cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

Se suspendă procesul în pricina civilă la cererea de chemare în judecată a lui Valeriu Cerba împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea de a stabili alocație pentru merite deosebite față de stat, până la soluționarea de către Curtea Constituțională a Republicii Moldova a chestiunii în cauză.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președinte, judecătorul	semnătura	Valeriu Doagă
Judecătorii	semnătura	Tamara Chișca-Doneva
	semnătura	Iurie Bejenaru
	semnătura	Nicolae Craiu
	semnătura	Ala Cobăneanu
Copia identică originalului		Ala Cobăneanu

SESIZARE

în baza art.135 alin.(l) lit. a) și g) din Constituție

I. AUTORUL SESIZĂRII:

Reclamantul/recurentul, **Cerba Valeriu** în cadrul procesului civil, intentat la acțiunea acestuia împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, privind obligarea pârâtului să stabilească și să achite alocația în valoare de 500 lei pentru merite deosebite față de stat, de care beneficiază în baza *prevederilor art. 21, alin. (1) liter. d) art. 22 din Legea nr. 190 din 08.05.2003* cu privire la veterani, în legătură cu conferirea Ordinului „Ștefan cel Mare”.

Adresa pentru corespondență: mun. Chișinău, domiciliat în mun. Chișinău, str. Ion Neculce, 57, ap.7, ☎ GSM 0-691-38-383, 0-691-26-752, e-mail: valeriuocerba@gmail.com.

II. OBIECTUL SESIZĂRII:

Prezenta sesizare are ca obiect de examinare sintagma: „...**de pensii**” stabilite conform Legii nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr.760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr.118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și **beneficiarii de alocații sociale de stat**, stabilite conform Legii nr.499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni” *din alin. (2) art. 21 a Legii nr. 190 din 08.05.2003* cu privire la veterani, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86 art nr: 392), cu modificările ulterioare, în sensul corespunderii acestora cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

III. CIRCUMSTANȚELE CAUZEI EXAMINATE DE CĂTRE INSTANȚA DE JUDECATĂ:

1. Pe rol la Curtea Supremă de Justiție se află cererea de recurs în cauza civilă, pornită la cererea autorului sesizării, de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, privind obligarea pârâtului să stabilească și să achite alocația în valoare de 500 lei pentru merite deosebite față de stat, de care beneficiază în baza *prevederilor art. 21, alin. (1) liter. d) art. 22 din Legea nr. 190 din 08.05.2003* cu privire la veterani, în legătură cu conferirea Ordinului „Ștefan cel Mare”.

2. În motivarea cererii de chemare în judecată autorul a invocat că a activat în cadrul organelor afacerilor interne mai mult de 30 ani, fiind veteran și participant activ la luptele pentru independența și integritatea teritorială a Republicii Moldova, fiind concediat primar prin ordinul Ministrului Afacerilor Interne nr. 34 ef din 01 februarie 2008, urmare a căruia, i-a fost constatat și acordat dreptul de a primi pensie pe linia MAI, pe care a primit-o efectiv o perioadă.

2.1. Ulterior, în temeiul alin. (2) art. 60 din Legea nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, recurentul a plecat temporar peste hotarele Republicii Moldova, ca urmare, pensia stabilită înainte de a pleca în străinătate, **a fost sistată pe perioada aflării peste hotare.**

3. Prin hotărârea judecătorească Centru, mun. Chișinău, emisă la 16 iunie 2016, cererea de chemare în judecată a fost admisă integral, Casa Națională de Asigurări Sociale fiind obligată de a-i stabili recurentului alocația în valoarea de 500 lei pentru merite deosebite față de stat.

4. Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, Casa Națională de Asigurări Sociale a atacat-o cu cerere de apel, invocând în principal, argumente generale, precum că recurentul nu ar fi beneficiar de pensii, din care considerente nu ar fi în drept să primească alocația nominală.

5. Prin Decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2016 a fost admis apelul declarat, fiind casată integral hotărârea judecătorească Centru, mun. Chișinău, emisă la 16 iunie 2016, în pricina nr. 3-769/16, și pronunțată o nouă Hotărâre prin care s-a respins ca nefondată cererea lui Cerba Valeriu împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la obligarea de a stabili alocația în valoarea de 500 lei pentru merite deosebite față de stat.

5.1. În motivarea soluției sale, instanța de apel a statuat că instanța de fond, contrar art.239 Cod procedură civilă, a aplicat și interpretat eronat prevederile *alin. (2) art. 21 a Legii nr. 190 din 08.05.2003* cu privire la veterani, *precum că la moment, autorul sesizării, nu mai este beneficiar de pensii.*

6. La 02 ianuarie 2017, concomitent cu aceasta sesizare, autorul a depus un recurs în fața Curții Supreme de Justiție, la soluționarea căreia inevitabil se cere a da o apreciere juridică și a aplica direct sintagma vizată din *alin. (2) art. 21 a Legii cu privire la veterani*, fapt pentru ce și a apărut necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate, în sensul corespunderii cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

IV. EXPUNEREA PRETINSEI ÎNCĂLCĂRI ALE CONSTITUȚIEI, PRECUM ȘI A ARGUMENTELOR ADUSE ÎN SPRIGINUL ACESTOR AFIRMAȚII

7. În viziunea autorilor sesizării, sintagma: **"...de pensii,** stabilite conform Legii nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr.760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr.118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și **beneficiarii de alocații sociale de stat,** stabilite conform Legii nr.499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni" din *alin. (2) art. 21 a Legii nr. 190 Cu privire la veterani,* (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86 art nr: 392), cu modificările ulterioare, nu corespund cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

7.1. De altfel, autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile supuse

controlului constituționalității nu corespund cerințelor de calitate a legii, pentru că expresia **"beneficiar de pensii"**, nu este una previzibilă, pentru că pe de o parte, nu are o explicație sau o **definiție legală clară**, pe de altă parte, poate fi interpretată destul de diferit, de la situația în care **"beneficiar"**, în cel mai îngust sens, este doar persoana, care are dreptul la pensie și efectiv primește o pensie, anume din contul bugetului public național.

7.2. În alta ordine de idei, această expresie nu ar include situația autorului sesizării, care de fapt are dreptul la pensie și efectiv primește această indemnizație socială, care este acordată anume în virtutea prevederilor legale naționale, însă este alocată de alt stat, în virtutea faptului plecării acestuia temporar la domiciliu permanent peste hotare, astfel plata pensiei din contul bugetului național, fiind temporar sistată, respective, deși de fapt în continuare, este beneficiar al dreptului la pensie, norma citată și interpretarea acesteia de către instanța de apel, face imposibilă realizarea altui drept, dreptul la alocatii nominale, pentru merite deosebite față de stat.

7.3. Și în a treia variantă, este situația în care expresia **"beneficiar de pensii"**, ar fi în cel mai larg sens, însemnând ca **"beneficiar"** ar putea fi orice persoană, care în virtutea legii, întrunește condițiile, care-i permit să obțină dreptul de a fi calculată și de a primi o pensie, indiferent de faptul, dacă a depus actele respective în vederea realizării acestui drept, indiferent de faptul dacă i-a fost calculată mărimea indemnizației ce i se cuvine, indiferent de faptul dacă primește efectiv această plată, fie din contul bugetului național, fie în alte condiții, indiferent de faptul, ca plata pensiei a fost sistată, inclusiv în legătura cu plecarea peste hotare și în alte situații modelate.

7.4. Conținutul expresiei ar putea fi dedus în virtutea prevederilor alin. (1) art. 1 din **Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, ce urmează a fi aplicate de instanța de apel, care expres stabilește, că militarii care satisfac serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne. Ar rezulta că dacă persoana are, spre exemplu, 30 ani vechime în serviciu militar și în organele afacerilor interne, evident ar dispune de vechimea respectivă, de aceea, indubitabil că ar fi și beneficiar de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă în virtutea legii vizate, indiferent de faptul, dacă îi este plătită efectiv, sau nu din bugetul public național.**

7.5. Totodată, potrivit alin. (2) art. 60 din **Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, pensiile stabilite persoanelor indicate la alin.(1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc anticipat pe 6 luni, începând cu luna următoare celei în care beneficiarul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu, cu sistarea pensiei pe toată perioada aflării pensionarului peste hotare. De aici rezulta indubitabil, că odată cu plecarea în străinătate pentru domiciliere permanentă, beneficiarul (nu simpla persoană, ci beneficiarul în continuare-n.m.) se scoate din evidență în localitatea de domiciliu, cu sistarea pensiei pe toată perioada aflării pensionarului (nu simplu a persoanei, ci a pensionarului-n.m.) peste hotare.**

7.6. Respectiv, conform normelor citate, ar fi indubitabil, că calitatea de **beneficiar al pensiei, sau de pensionar (cu sistarea plății pensiei -n.m.), persoana ce a fost odată beneficiar de pensie, rămâne și în continuare, ceea ce în speță, înseamnă, că autorul sesizării ar fi beneficiar, ca atare, rămânând a fi și beneficiar de pensie, fiind sistată, adică suspendată doar plata pensiei pe toată perioada aflării mele ca și pensionar în continuare, peste hotare, deoarece în orice caz, potrivit normei de drept, ce urma să fie aplicată în speță, oricum persoana plecată în străinătate, adică recurentul, rămâne a fi beneficiar de pensie, la fel cum rămâne și pensionar.**

7.7. Prin urmare, ar fi corectă concluzia anume a primei instanțe în ceea ce privește interpretarea logică a legii, or: „Instanța de judecată apreciază critic argumentul pârții privind faptul că, **Cerba Valeriu** nu este beneficiar de pensie și respectiv nu este în drept de a primi alocația nominalizată, or odată ce reclamantul a ieșit la pensie, fiindu-i stabilit și cuantumul

respectiv, recurentului nu-i poate fi imputat faptul că nu este beneficiar al pensiei doar din simplul motiv că reclamantul a refuzat de a primi pensia, aceasta fiind un drept al său.”

7.8. Aceasta concluzie rezulta expres din litera și spiritul legii, aplicate de instanța de fond, precum și din prevederile alin. (1) art. 1, alin. (2) art. 60 din Legea asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, care stabilesc, că autorul sesizării, ca și persoană din corpul de comandă a organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie, adică este beneficiar de pensie, pe întreaga viață, sau VIAGER, deoarece are vechimea respectivă în serviciu în organele afacerilor interne.

7.9. Acest drept patrimonial, fiind un bun în sensul articolului 46 din Constituția Republicii Moldova, art.1 din Primul Protocol Adițional la Convenția Europeană pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, or în jurisprudența sa Curtea a reținut că în calitate de „bun”, protejat de articolul 46 din Constituție și de articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană, poate fi recunoscut orice element al activului patrimonial al persoanei, care are valoare economică și ar fi corect, că la soluționarea spetei, trebuie de ținut cont de două principii de bază, pe care instanța de fond le-a luat în calcul, care au fost interpretate diametral opus de către instanța de apel, cel al securității raporturilor juridice, și al doilea, că dreptul la proprietatea privată este garantat și nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreptăți și prealabilă despăgubire.

7.10. Altfel spus, pentru a priva o persoană de proprietatea sa este importantă o serie de condiții, care urmează a fi respectate, de altfel, conform dispozițiilor alineatelor (1) și (2) art. 4 din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale.

8. Abordând la general cerințe privind calitatea legilor, amintim că, Prin Hotărârea nr. 13 din 15.05.2015 (& 105-109), Înalta Curte Constituțională a reiterat următoarele:

105. Totodată, Curtea menționează că articolul 23 alin.(2) din Constituție pune în sarcina statului obligația de a face accesibile toate legile și actele normative. Deși articolul 23 din Constituție cuprinde expres doar criteriul de accesibilitate și claritate al legii, Curtea, prin jurisprudența sa, a reținut că normele adoptate de autoritățile publice urmează a fi și suficient de precise și previzibile.

106. Curtea reține că potrivit jurisprudenței Curții Europene: „O normă este accesibilă și previzibilă numai atunci când este redactată cu suficientă precizie, în așa fel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă, cu consiliere adecvată, să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-o normă. [...] legea trebuie să fie accesibilă într-un mod adecvat: cetățeanul trebuie să aibă un indiciu adecvat, în circumstanțe concrete, asupra reglementărilor legale aplicabile [...]” (cauza Silver vs Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983).

107. Totodată, în jurisprudența sa Curtea Europeană a statuat că: „[...] odată ce statul adoptă o soluție, aceasta trebuie să fie pusă în aplicare cu claritate și coerență pentru a evita pe cât este posibil insecuritatea juridică și incertitudinea pentru subiectele de drept vizate de către măsurile de aplicare a acestei soluții [...]” (cauza Păduraru vs România, hotărârea din 1 decembrie 2005).

108. Curtea menționează că orice act normativ trebuie să respecte principiile și normele constituționale, precum și exigențele de tehnică legislativă, menite să asigure claritatea, previzibilitatea, predictibilitatea și accesibilitatea actului. Legea trebuie să reglementeze în mod unitar, să asigure o legătură logico-juridică între dispozițiile pe care le conține, iar în cazul unor instituții juridice cu o structură complexă, să prevadă elementele ce disting particularitățile lor.

109. Curtea reține că prin reglementările de tehnică legislativă, legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este

97

necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată ale fiecărui act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concurează la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesară”.

9. Norma legală contestată nu se subordonează nici principiului **legalității**, ce stă la baza principiului preeminenței dreptului, prevăzut la art. 1 Convenție în coroborare cu Preambulul Convenției. Or, conform Standardelor Internaționale, expresia "prevăzută de lege", **face referire la calitatea legii în cauză**, impunând ca aceasta să **fie formulată cu suficientă precizie**, astfel încât să fie accesibilă persoanei în cauză, care trebuie, în plus, să fie capabilă să prevadă, într-o măsură care să fie rezonabilă în circumstanțele respective, consecințele pe care le poate avea o anumită acțiune [a se vedea, între alte hotărâri, The Sunday Times împotriva Regatului Unit (nr. 1), 26 aprilie 1979, pct. 49, seria A. nr. 30, și Michaud împotriva Franței, nr. 12.323/11, pct. 94-96 CEDO 2012].

10. Gradul de precizie care se impune legislației interne - care nu poate, în nici-un caz, să prevadă orice situație, însă nu trebuie să conducă la aceea, că **instanțele să aplice aceleași texte juridice** într-o manieră diferită, ajungând la concluzii total opuse. Or, Curtea consideră că, în astfel de circumstanțe, textul dispozițiilor legale, odată ce nu oferă o previzibilitate în mod rezonabil, nu este suficient de previzibil pentru a permite oricărui individ să își dea seama de limitele admisibile (a se vedea, de exemplu, N.F. împotriva Italiei, nr. 37.119/97, pct. 31, CEDO 2001-IX; Sorvisto împotriva Finlandei, nr. 19.348/04, pct. 119, 13 ianuarie 2009; și Ternovszky împotriva Ungariei, nr. 67.545/09, pct. 26, 14 decembrie 2010).

11. În viziunea autorului sesizării, urmare a neclarității normei legale contestate, instanța de fond și cea de apel, au ajuns la concluzii ce se exclud una pe alta, diametral opuse.

V. Prevederi relevante din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova.

In baza hotărârii menționate, Curtea Constituțională a hotărât:

în sensul art. 135 alin.(1) lit. a) și g) coroborat cu art.20, 115, 116 din Constituție:

- în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, hotărârilor Parlamentului, decretelor Președintelui Republicii Moldova, hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze aflate pe rolul său, instanța de judecată este obligată să sesizeze Curtea Constituțională;

- excepția de neconstituționalitate poate fi ridicată în fața instanței de judecată de către oricare dintre părți sau de reprezentantul acesteia, precum și de către instanța de judecată din oficiu;

- sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza;

- judecătorul ordinar nu se pronunță asupra temeiniciei sesizării sau conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea următoarelor condiții:

1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la art. 135 alin.1 lit.a) din Constituție;

2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

Până la adoptarea de către Parlament a reglementărilor în executarea hotărârii, sesizarea privind excepția de neconstituționalitate se prezintă Curții Constituționale de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de Apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza, în temeiul aplicării directe a art. 135 alin.(1) lit.a) și g) din Constituție.

VI. Prevederi relevante din Constituția Republicii Moldova:

Articolul 4

Drepturile și libertățile omului

(1) Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

- (1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.
- (2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

- (1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate.
- (2) Nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.
- (3) Avera dobîndită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobîndirii se prezumă.

VII. Prevederi relevante ale Convenției Europene a Drepturilor Omului:

Articolul 1

Obligația de a respecta drepturile omului

Înaltele Părți contractante recunosc oricărei persoane aflate sub jurisdicția lor drepturile și libertățile definite în titlul I al prezentei Convenții.

Articolul 6

Dreptul la un proces echitabil

1. Orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public și într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă și imparțială, instituită de lege, care va hotărî, fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptate împotriva sa. Hotărârea trebuie să fie pronunțată în mod public, dar accesul în sala de ședință poate fi interzis presei și publicului pe întreaga durată a procesului sau a unei părți a acestuia în interesul moralității, al ordinii publice ori a securității naționale într-o societate democratică, atunci când interesele minorilor sau protecția vieții private a părților la proces o impun, sau în măsura considerată absolut necesară de către instanță atunci când, în împrejurări speciale publicitatea ar fi de natură să aducă atingere intereselor justiției.

98

Articolul 13
Dreptul la un recurs efectiv

Orice persoană, ale cărei drepturi și libertăți recunoscute de prezenta convenție au fost încălcate, are dreptul să se adreseze efectiv unei instanțe naționale, chiar și atunci când încălcarea s-ar datora unor persoane care au acționat în exercitarea atribuțiilor lor oficiale.

PROTOCOLUL ADIȚIONAL nr. 1
la Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și Libertăților Fundamentale
Paris, 20.III.1952

Articolul 1
Protecția proprietății

Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decât pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

VIII. Prevederi relevante ale Legii nr. 1544 din 23.06.1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne

Articolul 1. Tipurile de asigurare cu pensii

(1) Militarii care satisfac serviciu prin contract, persoanele din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne beneficiază de dreptul la pensie viageră pentru vechime în muncă, dacă au vechimea respectivă în serviciu militar și în organele afacerilor interne.

Articolul 60. Plata pensiei la plecare în străinătate

(1) Nu se stabilesc pensii militarilor, persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne și nici familiilor acestora care au plecat în străinătate pentru domiciliere-permanentă.

(2) Pensiile stabilite persoanelor indicate la alin.(1) înainte de a pleca în străinătate pentru domiciliere permanentă li se plătesc anticipat pe 6 luni, începând cu luna următoare celei în care beneficiarul a fost scos din evidență în localitatea de domiciliu, cu sistarea pensiei pe toată perioada aflării pensionarului peste hotare.

Prevederi relevante ale Legii nr. 190 din 08.05.2003 cu privire la veterani

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabilește statutul juridic al veteranilor cetățeni ai Republicii Moldova, reglementează drepturile și garanțiile economice și sociale ale acestora în scopul creării condițiilor pentru un trai decent, participării veteranilor în activitatea publică, precum și în scopul sprijinirii activității societăților de veterani.

Articolul 2. Legislația cu privire la veterani

(1) Legislația cu privire la veterani are la bază Constituția Republicii Moldova și se constituie din prezenta lege, alte legi și acte normative.

(2) În cazul în care prevederile prezentei legi contravin prevederilor tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte, se aplică prevederile tratatelor internaționale.

Articolul 3. Politica socială a statului cu privire la veterani

Politica socială a statului prevede asigurarea necesităților vitale ale veteranilor prin:

- a) acordarea de drepturi și garanții, realizarea măsurilor care le garantează sănătatea și bunăstarea, asistența medicală, precum și serviciile sociale necesare;
- b) asigurarea cu pensii și indemnizații, indexate periodic în conformitate cu legislația în vigoare;
- c) acordarea alocațiilor de stat și a compensațiilor nominative în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 5. Documentele care atestă drepturile veteranilor

Drepturile veteranilor se realizează la prezentarea de către aceștia a legitimației de veteran. Modul de atribuire a statutului de veteran și de eliberare a legitimațiilor se stabilește de către Guvern.

Articolul 21. Alocații nominale

(1) Se instituie o alocație lunară nominală de stat pentru persoanele cu merite deosebite față de stat, denumită în continuare alocație nominală.

(2) Au dreptul la alocație nominală beneficiarii de pensii, stabilite conform Legii nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobil, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr.760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr.118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și beneficiarii de alocații sociale de stat, stabilite conform Legii nr.499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni, încadrați în următoarele categorii:

- a) persoanele decorate cu distincții de stat în temeiul Legii nr.1123-XII din 30 iulie 1992 cu privire la distincțiile de stat ale Republicii Moldova

Articolul 22. Cuantumul alocațiilor nominale

(1) Alocația nominală se stabilește în următoarele cuantumuluri:

- d) persoanelor decorate cu ordinele „Ordinul Republicii”, „Ștefan cel Mare” și „Slava Muncii” de clasele I, II și III și persoanelor care dețin titlul de Erou al Muncii Socialiste – 500 de lei.”

IX. EXPUNEREA DATELOR SUPLIMENTARE REFERITOARE LA OBIECTUL SESIZĂRII

Se impune ca instanța de recurs, să dispună să susțină prezenta sesizare și să trimită materialele în adresa Curtii Constituționale, în vederea exercitării controlului constituționalității.

X. EXPUNEREA CERINTELOR AUTORILOR SESIZĂRII

101

Autorul sesizării consideră că sunt întrunite condițiile menționate în Hotărârea Curții Constituționale nr.2 din 09.02.2016 pentru interpretarea art. 135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituția Republicii Moldova:

- obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la **art.135 alin.(1), lit. a) și g)** din Constituție, respectiv se sesizează Curtea Constituțională pentru a se expune referitor la:

- verificarea constituționalității sintagmei: "...**de pensii**," stabilite conform Legii nr.909-XII din 30 ianuarie 1992 privind protecția socială a cetățenilor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Cernobîl, Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr.1544-XII din 23 iunie 1993, Legii nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament, Legii serviciului public nr.443-XIII din 4 mai 1995, Legii nr.544-XIII din 20 iulie 1995 cu privire la statutul judecătorului, Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind pensiile de asigurări sociale de stat, Legii nr.760-XIV din 24 decembrie 1999 privind garanțiile sociale ale membrilor de Guvern în cazul demisionării, reorganizării Guvernului sau expirării mandatului său, Legii nr.768-XIV din 2 februarie 2000 privind statutul alesului local, Legii serviciului în organele vamale nr.1150-XIV din 20 iulie 2000 și Legii nr.118-XV din 14 martie 2003 cu privire la Procuratură și **beneficiarii de alocații sociale de stat**, stabilite conform Legii nr.499-XIV din 14 iulie 1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni" din *alin. (2) art. 21 a Legii Cu privire la veterani*, (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 84-86 art nr: 392), cu modificările ulterioare, în sensul corespunderii acestora cu prevederile art. 23 din Constituția Republicii Moldova.

- excepția este ridicată de către partea în procesul civil, or prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei, aflate pe rolul instanței de recurs;

- nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate - din analiza jurisprudenței Curții Constituționale nu am depistat vre-o hotărâre anterioară a Curții în privința problemelor abordate.

XI. ACTELE ANEXATE

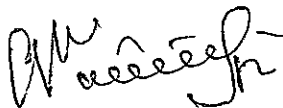
- Actul de sesizare, pe 9 file;
- materialele relevante din cauza civilă ce se afla pe rol la Curtea Supremă de Justiție, inclusiv copia cererii de chemare în judecată, copia Hotărârii primei instanțe, copia Deciziei Curții de apel, copia recursului declarat, în total, pe 53 file.

XII. DECLARAȚIA ȘI SEMNĂTURILE

Declarăm pe onoare că informațiile ce figurează în prezentul formular sunt exacte.

Cu respect,

Autorul

Valeriu Cerba

Copia corespunde originalului

